

HAPİS CEZASININ ERTELENMESİ[#]

Abdurrahman ÜNLÜ*

Özet

Türk Ceza Hukuku'nda düzenleme altına alınmış en ağır müeyyide, özgürlüğü bağlayıcı yönü ile en caydırıcı etkiye sahip olan hapis cezasıdır. Toplumda huzur ve düzeninin sağlanabilmesi için şüphesiz ki sözü edilen bu yaptırıma, günümüz dünyasında da ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak çalışmamızda detaylı olarak bahsedileceği üzere, bazı hallerde olumsuz yansımaları, olumlu etkilerinden daha fazla olabilmektedir. İşte bu gibi durumlarda hapis cezasının sakıncalarını gidermeye yönelik bazı kurumlardan yararlanılması gerekmektedir. Hapis cezasının ertelenmesi kurumu da bunlardan birisidir.

Erteleme denildiği zaman akla sadece cezanın ertelenmesi gelmemelidir. Zira bu kavram cezaların ertelenmesi anlamında kullanıldığı gibi birer ceza muhakemesi kurumları olan kamu davasının açılmasının ertelenmesi, kamu davası açıldıktan sonra duruşmanın ertelenmesi ve hükmünün açıklanmasının geri bırakılması (ertelenmesi) durumlarında da kullanılmaktadır. Ancak çalışmamızın konusunu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesinde düzenlenen hapis cezasının ertelenmesi oluşturmaktadır.

Çalışmamızda erteleme kurumunun kavramsal tanımlaması yapılacak, amacı, tarihsel gelişimi, hukuki niteliği, Türk Hukuku'na girişi ve doktrindeki olumlu ve olumsuz görüşlere yer verilecektir.

Ayrıca ertelemenin suçta, suçluya, cezaya ve nevine ilişkin koşullarından bahsedilecek, sonuçları ele alınacak, ortadan kaldırılma ihtimalinin bulunup bulunmadığı, bulunuyor ise bunun hangi usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirileceği, Yüksek Mahkemelerin kararlarına atıflar yapılarak incelenecek, böylelikle Türk Yargısının erteleme kurumunu uygulayışı da mercek altına alınmış olacaktır.

Nihayet; zaman zaman suç ve ceza gibi temel kavramlarının açıklaması yapılacak, cezaların çeşitlerinden bahsedilecek, bu çeşitlerden birisi olan hapis cezasının doğuracağı sakıncalar da hatırlatılacaktır.

Anahtar kelimeler: Suç, Ceza, Hapis Cezası, Erteleme, Hapis Cezasının Erteleenmesi

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 09.11.2018

Kabul Edildiği Tarih: 25.12.2018

* Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, csabdurrahman@outlook.com, ORCID ID: 0000-0003-2861-9625.

POSTPONEMENT OF IMPRISONMENT

Abstract

The most severe sanction imposed under Turkish Criminal Law is the imprisonment which has the most deterrent effect on its freedom. In order to ensure peace and order in society, this sanction is undoubtedly needed in today's world. However, as mentioned in our study in detail, in some cases, negative reflections may be more than positive effects. In such cases, some institutions should be used to eliminate the drawbacks of the prison sentence. The institution of postponement of imprisonment is one of them.

When postponement is considered, it should not only be considered as the postponement of punishment. This concept is used in terms of postponement of penalties as well as the postponement of the opening of the public case, which is one of the criminal procedure institutions, postponing the trial after the public case is opened and the postponement of the pronouncement of the provision. On the other hand, the subject of our study is the postponement of the prison sentence as set out in Article 51 of Turkish Criminal Code No. 5237.

In our study, the conceptual definition of the postponement institution will be made, and the purpose, historical development, legal character, introduction to Turkish Law and positive and negative opinions in the doctrine will be included.

In addition, the circumstances of the postponement will be discussed in terms of the crime, the criminal, the penalties and the grounds, the results of which will be covered, the possibility of abolition, if any, what methods and principles will be carried out by referring to the decisions of the Supreme Courts, so that the implementation of the postponement institution of the Turkish Judiciary will be under the spotlight.

Finally; from time to time the basic concepts such as crime and punishment will be explained, the types of penalties will be mentioned, one of these varieties will be reminded of the drawbacks of imprisonment.

Keywords: Crime, Punishment, Imprisonment, Postponement, Postponement of Imprisonment

1. ERTELEME

Erteleme müessesesi, 647 sayılı CİK ve 765 sayılı TCK'da olduğu gibi 5237 sayılı TCK'da da nitelik değiştirmek suretiyle yer alan ceza infaz rejim türlerinden biridir. Bu kuruma ilişkin düzenlemeleri anlamlandırabilmek için suç ve ceza kavramlarının muhakkak bilinmesi gerekmektedir.

Suç olgusu, hukuk öğretisinde ve diğer bilim dallarında değişik biçimlerde tanımlanmıştır. Örneğin; kriminolojiye göre suç, toplumsal normlardan bir tür sapıştır. Psikolojiye göre bir hareket bozukluğu olan suç, hukuksal bakımdan ceza normuyla korunan bir hukuksal değer ihlalidir.

Hukuk sistemi, suç niteliğindeki fiilleri, ceza korkutmasıyla yasaklayarak hukukun kaide ve değerlerinin ihlal edilmesini engellemeye çalışmaktadır¹.

Ceza; suç işleyen kişilere, kusurları oranında sınırlamalar getiren ve ancak kanunla belirlenip yargı kararları ile uygulanabilen suçun davet ettiği kamusal tepkidir².

Türk Hukuk Sistemimizdeki en sert yaptırım türü olarak düzenlenen ceza; *hapis cezası* ve *adli para cezası* olarak ikiye (5237 sayılı TCK md. 45) ayrılmakta iken, hapis cezaları da kendi arasında *ağırlaştırılmış müebbet*, *müebbet* ve *sürelî hapis cezaları* şeklinde üçe (5237 sayılı TCK md. 46/1) ayrılmakta, sürelî hapis cezaları ise kendi arasında *kısa sürelî hapis cezası* ve *uzun sürelî hapis cezası* olarak ikiye ayrılmaktadır (5237 sayılı TCK md. 49/2). Bu anlamda bir ay ile yirmi yıl arasında verilen hapis cezasına sürelî hapis cezası, bir ay ile bir yıl ve arasında hükmedilen hapis cezasına ise kısa sürelî hapis cezası denilmektedir. Farz-ı muhal, yaptırım olarak belirlenen on sekiz aydan üç yıla kadar hapis cezası, bir sürelî hapis cezasını oluşturmaktadır.

Suçlu, bir şekilde suç işlemiş ancak muhakkak kurtarılması gereken insandır³. Bu itibarla, ilk defa suça bulaşanlar veya tesadüfen suç işleyenler hakkında daha merhametli davranma düşüncesi, erteleme kurumunun temel felsefesini oluşturmaktadır. Bir başka deyişle bu kurumun dayanağı, önleme ve adalet temellidir⁴.

Elbette kişinin, işlediği suç dolayısıyla cezalandırılması kuraldır. Ancak bazı durumlarda, kanunda belirlenen şartların vücut bulması halinde mahkûm edilen cezanın infazından vazgeçilebilmesi, ceza siyasetinin gerekliliklerinden birisi olarak görülmektedir. Böylesi hallerde mahkûmun, belirlenen denetim süresi zarfında iyi hâl göstermesi, yani kendisine yüklenmiş olan sorumlulukların (vazifelerin) gereğini/gereklerini yerine getirmesi ve elbette yeni bir suç işlememesi durumunda, mahkûm edildiği hapis cezası, ceza infaz kurumu dışında çektirilmektedir. Zira failin yaşam sürdüğü çevresi, kişisel özellikleri, psikolojik ve ahlaki yönelimleri ile onu suç işlemeye iten saikler nedeniyle, suç işlemeyi itiyat (alışkanlık) haline getirmemiş olması, bir diğer ifade ile “*tesadüfî suçlu*” özelliği taşıması mümkündür.

Yukarıda zikredilen tesadüfî suçluların işledikleri suç nedeniyle cezalandırılmaları yahut mahkûm edildikleri cezanın infaz edilmesi, toplum huzuru ve barışı açısından zaruret arz etmeyebilir. Zira bahsi geçen bu kişilerin toplum düzenine uygun davranışlar sergilemeleri, cezaevi ortamına gönderilmeden de sağlanabilir. Ancak bu kişilerin belirli bir süre gözlemlenmesi, kanuni tabiri ile denetime tabi tutulması gerekmektedir. Çünkü bu kişilerin tamamen serbest ve kendi hallerine bırakılmaları, suçun tekrarlanmasına sebep olabilir. Bundan dolayı, suç işleyen kişinin yeniden topluma kazandırılması amacını güden söz konusu denetim, amacın gerçekleşmesini sağlayabilecek nitelikte olmalıdır⁵.

¹ **ERCAN İsmail**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, XII Levha Yayınları, Ocak 2013, s:67.

² **ERCAN**, s:229.

³ **EREM Faruk, DANIŞMAN Ahmet, ARTUK Mehmet Emin**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1997, s:40.

⁴ **BAŞTÜRK İhsan**, Hükümün Açıklanmasının Ertelenmesi, Adalet Yayınevi, Ankara, Şubat 2014, s:91.

⁵ **ÖZGENÇ İzzet**, Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, Ankara, Eylül 2015, B:2, s:652.

Erteleme müessesesinde esas olan, hangi sebeple olursa olsun suç işleyen fail hakkındaki cezanın infazından, yine failin hatasını telafi etmesi sonucunda vazgeçilmesidir. Bu telafi belirlenecek süre içinde göstereceği iyi hâldir. Böylece cezaevine gönderilmesine sebebiyet verecek eylemde bulunan faile, yine kendi eylemleri sonucunda cezaevine girmeden kurtuluş hakkı tanınmıştır.

Daha önceden hiç yahut önemli bir suç işlememiş kişilere karşı hukuk düzeni daha merhametli davranmaktadır. Bu davranışın altında yatan sebep ise suç işleyen kimsenin hürriyetini bağlamadan yeniden denenmek istenmesidir. Böylelikle mahkûm edilen ceza infaz edilmeden suçlunun ıslah edilmesi sağlanmış olacaktır. Bu düşünce erteleme müessesinin hukuksal niteliğini ve mahiyetini oluşturur. Erteleme sonucunda belirlenen deneme süresini iyi hâl ile geçiren suçlunun, bir sebeple işlediği suçtan pişman olduğu, nefisini terbiye ettiği ve yeniden suç işlememe noktasında kararlı olduğu kabul edilmektedir. Bir başka deyişle cezanın amaçlarından birisi olan özel önlemenin, infaz gerçekleşmeden de sağlandığı kabul edilmektedir. Zira denetim süresini iyi halli geçiren fail için düzenli bir hayat sürmeye alışmış olduğu, karinedir⁶.

1.1. Kavram

Erteleme, çeşitli şekillerde olabilmektedir. Yukarıda zikredildiği gibi işlenen suçun niteliğine göre belirlenecek olan denetim süresi içinde yükümlülükler uygun davranılması ve bununla birlikte başkaca bir suç işlenmemesi halinde, suçlu hakkında; kamu davasının açılmasından, eğer dava açılmışsa duruşmanın yapılmasından, hükümlülük kararı verilmesinden ya da karar verilmişse de cezanın yerine getirilmesinden vazgeçilebilmektedir⁷.

Hapis cezasının ertelenmesi kurumu, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu'nun 07.06.1976 gün ve 7/3 sayılı kararı ile Ceza Genel Kurulu'nun uyum gösteren kararlarında "*cezanın, sanığın kişiliğine uydurulmasını sağlayan yargısal bir kişiselleştirme kurumu*" olarak tanımlanmaktadır.

Hapis cezasının ertelenmesi, işlediği suçtan dolayı hüküm giyen mahkûma ait cezanın infazının mahkemece belirlenecek bir süre ile geri bırakılması ve mahkûmun o süre içinde yeniden bir suç işlememesi neticesinde önceki suçun ya işlenmemiş sayılması ya hükümlülüğün gerçekleşmemiş sayılması ya da cezanın çekilmiş sayılmasıdır⁸.

Bir başka deyişle cezanın ertelenmesi, ilk defa hüküm giymiş veya geçmişte adli para cezasından başka bir ceza almamış bir suçlunun bazı şartları barındıran mahkûmiyetinin, mahkûmiyet sebebi olan suçun ve o suça bağlı eylemin niteliğine göre belirlenecek (değişken) bir süre içinde yeniden suç işlememesi durumunda meydana gelmemiş sayılması ve bu şekilde mahkûmiyetin infazının şartlı olarak ertelenmiş⁹ olmasıdır.

⁶ HATİPOĞLU Muzaffer, PARLAR Ali, Türk Ceza Kanunu Yorumu, Seçkin Yayınları, Ankara, 2008, c:I, s:858.

⁷ ÇINAR Ali Rıza, Türk Ceza Hukukunda Cezalar, Turhan Kitabevi, Ankara, Haziran 2005, s:56.

⁸ DÖNMEZER Sulhi, ERMAN Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım, Beta Yayınevi, İstanbul, Ekim 1997, c:III, B:12, s:9.

⁹ SOYASLAN Doğan, Cezaların Tecili, Ceza Hukuku El Kitabı, Beta Yayınları, İstanbul, 1989, s:484.

Yukarıda zikredildiği gibi erteleme denildiği zaman akla sadece cezanın ertelenmesi gelmemelidir. Zira bu kavram cezaların ertelenmesi anlamında kullanıldığı gibi birer ceza muhakemesi kurumları olan kamu davasının açılmasının ertelenmesi, kamu davası açıldıktan sonra duruşmanın ertelenmesi ve hükmünün açıklanmasının geri bırakılması (ertelenmesi) durumlarında da kullanılmaktadır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması (CMK m. 231), işlenen suça ait ceza yargılaması neticelendiğinde sanığın suçunun sabit görülmesi durumunda hükmedilecek cezanın açıklanmasının, kanunda belirlenen şartların gerçekleşmesine bağlı olarak ertelenmesi anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, yargılaması tamamlanan sanığın suçluluğu hususunda mahkemede kanaat oluşmakta ve fakat mahkeme, suçluya hiç yargılanmamış sayılması için bir fırsat tanımakta, belirleyeceği şartları yerine getirmesi halinde ona bir şans daha vermektedir¹⁰.

Ertelenmenin, kamu davasının ertelenmesi şeklinde görünen hali ise maslahata uygunluk esasından kaynaklanmaktadır. Buna göre Cumhuriyet Savcısı genel ve özel önleme amaçları doğrultusunda kamu yararı mülahazaları ile ve belli tip suçlar açısından (*ki genellikle bu tip suçlar fiil ile kamu arasında kısıtlı bir ilginin bulunduğu hafif nitelikteki suçlardır*) belli bir deneme süresi zarfında bir takım şartların yerine getirilmesi kaydı ile kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar vermektedir. Öncelikli olarak verilen bu karardan sonra da neticenin pozitif olması durumunda kamu davasının hiç açılmamasına karar vermektedir¹¹.

Duruşmanın ertelenmesi, kamu davası açıldıktan sonra sanığın belli özellikleri taşıması ve belli şartları sağlaması neticesinde mahkeme tarafından duruşmanın belli bir süre ertelenmesini ifade etmektedir. Bu süre boyunca sanığa adeta şans tanınmakta, denetim süresi öngörülmekte ve süreyi iyi halli tamamlaması neticesinde kamu davası sona erdirilmektedir. Mukayeseli hukukta ilk defa çocuklar için uygulama alanı bulan bu kuruma, ilerleyen zamanlarda yetişkinler bakımından da yer verilmiştir. Ancak uygulanması hâkimin takdirine bağlı bulunan duruşmanın ertelenmesi kurumu, Türk hukuk sisteminde yer almamaktadır¹².

1.2. Hukuki Niteliği

Ertelene, ceza kanununda düzenlenmekle birlikte, bir maddi ceza hukuku kurumu olmayıp bir ceza infaz kurumu niteliğindedir¹³. Cezanın ertelenip ertelenmeyeceğine, sanığın yargılama sürecinde pişman olup olmadığı hususu da değerlendirilmek suretiyle mahkeme tarafından hükümle birlikte karar verileceği için erteleme kurumu, ceza kanunlarında düzenlenmiştir.

Her ne kadar erteleme bir infaz yöntemi olarak nitelense de Türk Hukukunda erteleme, bir tür koşullu af niteliğinde görülmektedir. Bunun sebebi, uygulamada cezaların ertelenmesiyle birlikte hükümlü açısından herhangi bir denetim yardımına mahkemece hükmedilmemesi veya

¹⁰ **KIRMIZIDAĞ Yüksel**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2009, s:1.

¹¹ **ÜNAL Ramazan**, Ceza Hukukunda Yaptırımın Uygulanması ve İnfazı Öncesi İmkânlar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011, s:94-95.

¹² **EPÖZDEMİR Rezan**, Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Adalet Yayınları, Ankara, Nisan 2016, s:69.

¹³ 5237 sayılı TCK'nın 51. maddenin gerekçesi

deneme süresi içinde suçlunun yerine getirmesi gereken herhangi bir yükümlülük öngörülmemesi olabilir¹⁴ ki bunun önüne geçilmesi kanun maddesinin tatbiki esnasında uygulayıcıların elindedir. Kurum, başkaca hiçbir unsur gözetilmeksizin sadece usulî şartlar değerlendirilerek bir şablon halinde tüm suçlulara uygulanmaz, bunun yerine her suç ve her suçlunun özel şartlarına göre uyarlanır da uygulanırsa, söz konusu problem ortadan kalkmış olacaktır.

1.3. Amacı

Aydınlık çağda hürriyeti tahdit eden cezalar, bedenî cezaların yerini almıştır. Ancak suçluların eğitilmesi ve sonucunda yeniden topluma kazandırılması beklentisi gerçekleştirilememiştir. Ceza evine giren hükümlü, ıslahının aksine daha profesyonel suçlularla tanışmış, başka suçların varlığından haberdar olmuş, hatta nasıl işleneceğini öğrenmiştir. Bununla birlikte cezaevinin yetersiz fiziki ortamları sebebiyle tüberküloz gibi hastalıklar çoğalmıştır. Hücre hapsindeki hükümlü, intiharı hücre cezasına tercih etmiş, en iyi şekliyle akıl hastası olmuştur. Homoseksüellik baş göstermiş, cezaevi idaresinin işletilmesi içinden çıkılmaz bir hal almıştır. Tüm bu başarısızlıklar doktrinde yeni fikirlerin ileri sürülmesine, yaptırım rejiminin değiştirilmesine, hiç olmazsa başlangıçta ilk kez suç işleyen suçluların cezalarının tecil edilerek cezaevlerine girmelerine ve böylece muhtemel suçlular yaratılmasına engel olmuş ve elde edilen neticelerin olumlu olması üzerine giderek kapsamı genişletilmiştir¹⁵.

Hapis cezalarının özel önleme fonksiyonuna yönelik beklentileri karşılayamaması üzerine Ceza Hukukunda bu cezaların yerine mahkûmların uslandırılmasına, eğitime ve topluma yeniden kazandırılmasına yönelik yaptırım ve infaz yöntemleri benimsenmeye başlamıştır. Özellikle cezaların infazıyla güdülen amacın, bir cezaya mahkûm olmakla hatta bazen ceza muhakemesi sürecinin başlamasıyla sağlandığının tespit edildiği hallerde, cezanın infazında hiçbir yarar bulunmamaktadır. Bu gibi hallerde, ceza siyaseti düşünceleriyle, belli şartlarla, devletin cezalandırma yetki ve görevi, yargılama ve infaz aşamalarında durdurulabilmektedir. Bunun amacı ise cezanın bireyselleştirilmesi yoluyla cezaların infazıyla sağlanamayan özel önleme amacının gerçekleştirilmesine çalışılmaktadır. Bu bireyselleştirme hedefindeki en önemli kurumlardan olan erteleme, kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezaların infazıyla ortaya çıkabilecek olumsuzlukları önleyebilmesi, ilk defa suç işleyenleri hürriyeti bağlayıcı cezanın moral bozucu etkisinden kurtarması ve suçluyu iyi halli olmaya teşvik etmesi gibi birçok kazanımının olduğu bir gerçektir¹⁶.

Gerçekten mahkûmiyetin infazının ertelenmesi kurumu, cezanın bireyselleştirilmesi uygulamalarında hukukçularının çoğunlukla vazgeçemediği bir kurumdur. Mahkemenin takdir yetkisi temelinde, mahkûmiyetin ertelenmesi ile ulaşılmak istenen gaye, ilk defa suç işlemiş olan kimselerin cezaevi ortamından bağışık tutulmasıdır. Bu sayede hem ceza müeyyidesinin korkutucu etkisinin aşınması önlenmiş hem de ihlal edilen suça bağlanmış cezanın, o suçu işleyen her suçlunun kişiliğine uydurulması sağlanmış olacaktır¹⁷.

Ancak bahsi geçen bu kurumun beklenildiği gibi olumlu sonuçlar vermesi, denetim süresi ve bu süre içinde alınacak tedbirlerle birebir ve doğrudan ilgilidir. Bu dönemde hükümlü tamamen kendi haline bırakılmamalı, belirli bir süre toplum içerisinde ve sıkı bir denetim altında tutulmalıdır. Denetim, kişinin

¹⁴ **ERDEM Mustafa Ruhan**, “Ceza Hukukunda Cezaların Ertelenmesine İlişkin Düzenlemelere Anayasal Bakış”, Anayasa Yargısı Dergisi, Y: 2001, C: 18, s: 20.

¹⁵ **SOYASLAN Doğan**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, 6. Baskı, s:594.

¹⁶ **KOCA Mahmut, ÜZÜLMEZ İlhan**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, Ankara, Eylül 2015, 8. Baskı, s:552-553.

¹⁷ **HAFIZOĞULLARI Zeki, ÖZEN Muharrem**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, US-A Yayıncılık, Rekmay Tanıtım, Ankara, Ekim 2015, B: 8, s:459

ertelemeye layık olup olmadığını anlamak ve tekrar suç işlemesini engellemek açısından önem taşır¹⁸. Zira ertelemeye layık olan suçlular ile olmayanların ayırt edilmemesi, mağdurların adalete olan inancının zedelenmesine ve ıslahı mümkün olmayan suçluların cezalandırılmasının önüne geçilmesine neden olacaktır.

Ertelemenin en önemli amacı olan iyileştirme, suçlunun her şeyden önce insan oluşuna yapılan özel bir vurgudur. Zira kişiyi suça iten nedenlerden başlayarak topluma kazandırılmasına kadarki sürecin hassasiyetle takip edilip hürriyeti bağlayıcı cezanın yerine tedavi merkezli bir yöntemin benimsenmesi açıkça göstermektedir ki bu kurumun ihdası tam bir rehabilitasyon süreci şeklinde kurgulanmıştır¹⁹.

Özetleyecek olursak erteleme kurumunun amacını üç ana esasta toplayabiliriz. Bunların *ilki* cezaları bireyselleştirmek, *ikincisi* kısa süreli hapis cezalarının sakıncalarını bertaraf etmek ve nihayet *üçüncüsü* bunun bir ceza siyaseti bir suç politikası olarak benimsenmesidir²⁰.

1.4. Tarihsel Gelişimi

Aydınlanma çağı ile birlikte bedeni cezaların yerini alan hürriyeti bağlayıcı cezalar, suçluların ıslah edilmesi ve tekrar topluma kazandırılması noktasında arzu edilen neticeleri gerçekleştirememiş, beklentileri karşılayamamıştır. Bu başarısızlık, doktrinde yeni fikirlerin ileri sürülmesine, yaptırım rejiminin değiştirilmesine, ilk kez suç işleyen suçluların cezalarının ertelenmesi suretiyle cezaevlerinin olumsuz etkilerinden uzak tutulmalarına dair düşüncelere zemin hazırlamıştır. Özellikle cezaların bireyselleştirilmesi akımı, cezaların ertelenmesinin değişik ve fazla sayıda faydasının olduğunu ortaya koymuştur. Bu sayede önceleri dar bir alanda tatbiki kabul edilen kurumun uygulama alanı genişletilmiş ve ertelemeyi düşüren nedenler sınırlanmıştır²¹.

Batı Avrupa hukuklarında 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren görülmeye başlayan erteleme, hukukumuza 1926 yılında İtalyan Ceza Kanunu'nun iktibasıyla girmiştir²². Gerçekten de erteleme kurumu, önce Belçika (1888 *Lejeune Kanunu*) ve Fransa'da (1891 *Berenger Kanunu*), sonra da Hollanda, İngiltere, Almanya, İtalya, İspanya ve Kuzey ülkeleri gibi birçok ülkede düzenlenmiştir. Ancak Kara Avrupasında hükmün kurulmasından sonra cezanın infazının ertelenmesi kabul edildiği halde, İngiliz-Amerikan hukuk sisteminde suçlu hakkında mahkûmiyet kararı verilmeden de hükmün verilmesinin ertelenmesi kabul edilmiştir²³.

Bunun dışında, erteleme kurumunun ortaya çıkışı ve gelişmesi ikili bir eğilim göstermiştir. Anglo-Sakson hukuk sisteminde, deneme evresinde suçluyu *probation* denilen gözetim ve denetim altında tutarak bir takım yükümlülükler yüklemek söz konusudur. Elbette ki yeniden suç işlenmesi halinde yükümlülükler değiştirilebilir. Kıta Avrupasında ise *sursis* olarak adlandırılan bir sistem vardı. Bu sistemde ilk başlarda yükümlülük yoktu ve suçlunun yeniden suç işlenmesi durumunda cezası infaz edilmekteydi. Ancak süreç içinde Kıta Avrupasında da denetimli sisteme geçilmiştir²⁴.

Bu hususta Anglo-Sakson hukukunun Kıta Avrupası hukukundan ikinci farkı ise suçlunun denetim süresi içinde yeniden suç işlemesi yahut belirlenen yükümlülüklere uymaması durumundaki ortaya

¹⁸ ARTUK M.Emin, GÖKCEN Ahmet, YENİDÜNYA A. Caner, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, 9. Baskı, s:797.

¹⁹ İŞIKTAÇ Yasemin, "Ceza Adaleti Açısından Hapis Cezası ve Rehabilitasyon İlişkisi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, S: 1, Y: 2013, C: 71, s:630.

²⁰ TAN Mehmet, TCK Genel Hükümler, Kırmızı Kitap, Seçkin Yayınları, C: 2, s:1930.

²¹ BALIK Mehmet, Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Adalet Yayınları, Ankara, Mart 2015, s:13-14.

²² SOYASLAN Doğan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s:593.

²³ DEMİRBAŞ Timur, İnfaz Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara, Ekim 2015, B:4, s:531.

²⁴ KUMBASAR Enver, Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Seçkin Yayınları, Ankara, Ocak 2012, s:67.

çıkılmaktadır. Sursis modelinde ertelenmiş olan cezanın tekrar infaz edilmesi gündeme geldiği halde, probasyon modelinde hâkime yeni yaptırımlar belirleme noktasında çok geniş bir hareket alanı tanınmıştır²⁵.

1.5. Türk Ceza Hukuku'nda Kabul Edilişi

Erteleme müessesesine, Osmanlı kanunlarında rastlanmamaktadır. Ülkemizde ise ilk defa 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanununda yer almıştır. Ancak bu hükümlerin nereden geldiği tespit edilememektedir. Bunun nedenlerinden olarak 1889 İtalyan Ceza Kanunundaki cezaların ertelenmelerine ilişkin hükümlerin bulunmaması zikredilebileceği gibi mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunundaki ilgili kaidelerin kaynağının tespit edilememesi (TCK'nın genel gerekçesi bulunmadığından) de zikredilebilir. Doktrinde, kanunların telif edilmesi yoluyla bu müessesenin oluşturulduğu belirtilmiştir²⁶.

Erteleme ile ilgili hükümler 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 89 ilâ 95. maddeleri, 647 sayılı CİHK'ya 3.5.1973 tarih ve 1712 sayılı Kanunla eklenen değişik 6., geçici 1 ve geçici 9. maddeleri, Askeri Ceza Kanunu'nun 47. ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri hakkında Kanun'un 38. maddelerinde yer almıştır. Ancak mülga (765) TCK'nın 89 ilâ 95. maddeleri, 647 sayılı CİHK'nın 6. ve geçici 4. maddeleri uyarınca uygulama imkanı kalmamıştır²⁷.

1.6. Erteleme Hakkında Öğretideki Görüşler

Her ne kadar son yıllarda, hapis cezalarının infazında, cezaevi dışındaki infaz yöntemleri ve seçenek yaptırımlar ceza adalet politikası tartışmalarının odağında bulunsa da toplumsal hayatın önemli hukuksal kaidelerini ihlal eden suçlar, tekerrür ve tehlikeli şiddet suçluluğu açısından hapis cezası gerekliliğini sürdürecektir. Hapis cezasından hiçbir zaman vazgeçilememesinde, hapsedmenin iyileştirici veya olanaksızlaştırıcı etkisinden ziyade; kamuoyunda oldukça etkili bir yaptırım olarak görülmesi, bu nedenle de topluma güven aşılması ve toplumun adalet (burada çoğunlukla intikam anlamında) duygusunu tatmin etmesi başat faktörler olarak gösterilebilir. Yaptırımın türü, cezanın amacıyla ilişkilidir ve kusurun ağırlığıyla orantılıdır. Fakat hafif haksızlıkların cezalandırılmasında, kısa süreli hapis cezasından vazgeçilerek; failin, mağdurun ve işlenen suçun durumuna uygun olan seçenek yaptırımın müstakil olarak uygulanması üzerine düşünülmelidir²⁸.

Her konuda olduğu gibi cezaların ertelenmesi müessesesinde de uygulayıcıların metotları ve ortaya çıkan sonuçlar neticesinde olumlu ve olumsuz değerlendirmeler yapılmıştır. Bu değerlendirmelere geçmeden evvel belirtilmelidir ki somut olayın özelliklerine göre hassasiyet ve titizlikle uygulanan mezkûr kurum beraberinde olumlu neticeleri getirecek iken, her sanığa aynı uygulamanın yapılması ve özellikle zarar tazmini ile denetim süre ve tedbirlerinin tatbik edilmemesi durumunda olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kalınacaktır.

²⁵ ERDOĞAN Oktay, Eski ve Yeni Mevzuata Göre İnfaz Hukuku, Acar Basım, İstanbul, 2008, s:656.

²⁶ ÇOLAK Haluk, ALTUN Uğurcan, "Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Cezaların Ertelenmesi", Adalet Dergisi, Eylül 2006, S:26, s:4.

²⁷ ÇOLAK-ALTUN, s:4.

²⁸ ABANOZ Buket, "Suçun Önlenmesinde Hapis Cezası ile Seçenek Yaptırımların Etkinliğinin Karşılaştırılması: Meta-Analiz Çalışmalarının Sistematik Olarak İncelenmesi", Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, 2017, 5(2), 1-28, s: 22. (<http://dergipark.gov.tr/iuchkd>)

1.6.1. Lehteki Görüşler

Her şeyden önce cezanın ertelenmesi, bir ceza politikası aracıdır. Nitekim bu araçlardan birisi de cezaların bireyselleştirilmesidir. Bu sayede yukarıda zikredildiği şekilde, hukuku iyi uygulayanların elinde bu araç suçları önemli ölçüde önleyecektir. Zira *cezaların bireyselleştirilmesi*, cezanın sadece suça değil, suçluya ve onun kişiliğine uydurulması demektir. Bu düşünce, failin kişiliği, ruh hali, suçun sebebi, hangi koşullarda ve hangi vasıtalarla işlendiği gibi hususların dikkate alınarak cezanın tayin edilmesi suretiyle, suçlunun ıslahının sağlanacağı ve yeniden topluma kazandırılacağı savunmasına dayanmaktadır.²⁹

Öte yandan cezaların ertelenmesi kurumu, bir taraftan cezaların kişiselleştirilmesini sağlarken diğer taraftan da mükerrirliğin önüne geçer. Zira bu müessesenin tatbik edildiği ülkelerde tekerrür oranının kayda değer ölçüde düştüğü gözlemlenmiştir³⁰.

Ayrıca çalışmamızın başında amaçları ayrıntılı olarak izah edilen erteleme müessesesi, hürriyeti bağlayıcı cezaların muhtemel sakıncalarını ortadan kaldırmaktadır. Çünkü hapis cezasına çarptırılan bir kimse ailesi ve çevresinden, işinden, sosyal yaşantısından uzak kalmakta, dolayısıyla geleceğe dair ümitsizliğe düşmektedir. Buna ilaveten kirlenmişlik hissinin beraberinde getirdiği umursamazlık ve daha fazla suç işleme arzusu artmaktadır. Oysa cezası ertelenen birey, yaptığından pişmanlık duyacak sosyal yaşamından kopmadan yaşamını devam ettirecek ve suç işlemek için gayret sarf edecektir.

Bir başka husus olarak ertelemenin, cezası ertelenen suçlular bakımından ıslah edici, kötü halden sakındırıp iyi hale yönlendirici bir işlevi vardır. Nitekim denetim süresi içinde uygulanan rehabilitasyon çalışmaları sonucunu göstermiş ve farkındalık seviyesi artmış bilinçli bireyler meydana getirmiştir.

1.6.2. Aleyhteki Görüşler

Cezaların ertelenmesi, halk arasında işlenen suçların cezasız kaldığı izlenimini uyandırdığından dolayı, cezalandırmanın gayelerinden olan “*genel önleme*” özelliğini yitirmesine sebep olur. Bu nedenle erteleme kurumunun ölçsüz, gelişi güzel ve aşırı kullanımı, toplumdaki suçluluk oranının yükselmesine sebep olabilir. Zira halkın, suçluyu serbest bırakan adalet sisteminin aciz olduğuna olan inancı kuvvetlenecektir. Hatta hakkında hapis cezasına hükmedileceğinden çekinerek suç işlemekten kaçınan kişilerin cezalarının gereksiz ve yersiz ertelenmesi durumunda “*özel önleme*” işlevinin dahi etkisinin azaldığından bahsedilebilir. Çünkü ertelemenin lehine uygulandığı mahkûm tarafından adli makam ve kuralların ciddiyeti hissedilmeyecek, bu durum da pişmanlık yerine pişkinliğe ve yeni suçlar işlenmesi noktasında cürete sebebiyet verebilecektir³¹.

²⁹ VELDET Hıfzı, “Cezai Sosyoloji, Cezaların Şahsileştirilmesi ve Enrico Ferri”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, S:1, C:6, Y:1940, s:28-29.

³⁰ TÖNGÜR Ali Rıza, Ceza Hukukunda Yeni Boyutlarıyla Erteleme, Adalet Yayınları, Ankara, Nisan 2009, s:51.

³¹ TÖNGÜR Ali Rıza, a.g.e., s: 52-53.

2. ERTELEMENİN ŞARTLARI

Hapis cezasının ertelenmesi 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun *Genel Hükümler* içerikli birinci kitabının üçüncü kısmını oluşturan *Yaptırımlar* başlığı altındaki *Cezalar* isimli birinci bölümünde yer alan 51. maddesinde düzenleme altına alınmıştır.

Madde metninde erteleme kurumunun hukukî niteliği ve uygulama şartlarına ilişkin kaidelere yer verilmiştir. Bu düzenlemelerde, denetim süresi içinde hükümlü açısından söz konusu olan yükümlülükler bakımından da bazı yenilikler getirilmiştir. Bu yeniliklere örnek olarak zararın tazmin koşulu gösterilebilir. İşlenen suç neticesinde mağdurun uğradığı zararının tazmin edilmesine bağlanabilecek erteleme, kamunun uğradığı zararın/zararların da tamamen tazmini şartına bağlanabilir hâle getirilmiştir.

Yine tasarıdaki metinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin amacı, cezanın ertelenmesi durumunda denetim süresindeki tedbirlerin daha efektif bir şekilde uygulanabilmesini sağlamaktır. Meslek sahibi olmayan hükümlünün, meslek sahibi olması amacıyla bu doğrultudaki bir eğitim programına tabi tutulmasına, bu eğitim programına tabi tutulan onsekiz yaşından küçük hükümlülerin barınma ihtiyaçlarının da karşılanmasına, bir mesleği olan yahut sanatla uğraşan mahkûmun ise kamu kurumunda gözetim altında ve ücreti mukabilinde çalıştırılmasına karar verilebilmesi bu kapsamda verilebilecek örneklerden bazılarıdır.

Belirlenen denetim süresi boyunca mahkûm ile ilgilenmek üzere uzman birisinin görevlendirilmesi, getirilen yeniliklerden bir diğeridir. Mahkûma rehberlik yapacak bu kişi, varsa edindiği kötü alışkanlıklarından kurtulması ve sorumluluk duygusuyla kaliteli bir yaşam sürmesi noktasında ona nasihatler vermelidir. Sorumlu kılındığı hükümlünün değişimine vesile olacak yönlendirmeler yapabilmesi için muhakkak ki en başta muhatabını iyi tanımalıdır. Bu noktada kurum yetkilileri yahut birlikte çalışıp temas ettiği kişilerle istişareler yapmalıdır. Yaptığı çalışmalar devamında mahkûmun sosyal durumu, sürece uyumu ve farkındalığı hususlarındaki gelişmeler ile ilgili olarak üçer aylık periyotlarda rapor tanzim ederek mahkeme sunar.

Ayrıca erteleme gerekçeleri de değişmiştir. 647 sayılı kanunun 6. maddesi ve 2253 sayılı kanunun 38. maddesi "*failin geçmişteki hali ve suç işleme hususundaki eğilimine göre*" cezanın ertelenebileceği belirtilirken 5237 sayılı kanunda erteleme gerekçesi "*failin suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık*"tır. İlkinde failin geçmişi irdelenirken, ikincisinde geleceği değerlendirilmektedir³².

"Adli sicil kaydına göre, daha önce kasıtlı bir suçtan üç aydan fazla özgürlüğü bağlayıcı cezası olmayan sanık hakkında, hükümlenen cezanın ertelenmesine yer olmadığına karar verilirken, 5237 sayılı TCK'nın 51/1-b maddesinde belirtilen 'suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaat oluşup oluşmaması' hususlarının değerlendirilmesi gerekirken 'sanığın geçmişteki hali ve suç işleme eğilimi' biçimindeki yasal ve yeterli olmayan gerekçeyle ertelemeye yer olmadığına hükümlenmesi..."³³

765 sayılı Türk Ceza Kanunu uygulamasında denetim süresi içinde kişi yeniden suç işlemezse, eski suça ilişkin ertelenen mahkûmiyet esasen vaki olmamış sayılırken 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu uygulamasında fail deneme süresi içerisinde tekrar suç işlemezse, cezası infaz edilmiş sayılacaktır. Bununla beraber önceki sistemde ceza hiç verilmemiş sayıldığından dolayı ertelenen ceza tekerrüre esas sayılmazken yeni sistemde infaz edilmiş sayıldığından dolayı tekerrüre esas alınabilir hale gelmiştir.

³² ARTUÇ Mustafa, Hüküm Kurma Sanatı, Adalet Yayınevi, Ankara, Eylül 2016, 8. Baskı, s:523.

³³ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, 14.01.2008, 2007/9205 Esas ve 2008/42 Karar

Son olarak her iki sistemde 11-15 ve 15-18 yaş arasındaki sanıklar bakımından farklı ve ayrı ayrı düzenlemelerin teke indirilmesi ve hâkime takdir yetkisinin tanınmış olması gibi farklılıklar bulunmakla beraber askeri suç ve cezalara erteleme hükümlerinin uygulanmayacağı hususunda gelenek bozulmamış ve aynı şekilde devam edilmesine karar verilmiştir³⁴.

2.1. Suça İlişkin Şartlar

Suçun unsurları, bir eylemin suç olarak nitelendirilebilmesi için taşıması gerekli olan şartları ifade eder. Gerekli unsurlar birlikte bulunmadıkça, bir fiilin suç olarak kabul edilmesi mümkün olmayacaktır. Bu anlamda suçun unsurlarını; kanunilik (tipiklik) unsuru, maddi (hareket) unsur, manevi (kusurluluk) unsur ve hukuka aykırılık unsuru olarak sıralayabiliriz³⁵.

Tipiklik³⁶ unsurunu, fiili tanımlayan bir tarifin kanunda bulunması oluşturmaktadır. Zira temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınabilmesi için hangi davranışların/eylemlerin suç oluşturduğunun kanunda açıkça ve ayrıca belirtilmesi gerekir. Benzer şekilde suç işlenmesi sebebiyle hükmedilecek ceza ve tedbirler ile ceza mahkûmiyetinin hukuki sonuçlarının ve bu müeyyidelerin sürelerinin ve miktarlarının da kanunda düzenleme altına alınması zorunludur. Buna bağlı olarak kişi hak ve özgürlükleri konusunda KHK çıkarılamayacak, idarenin düzenleyici işlemleriyle bir suç tanımı yapılamayacak, ceza kanunları uygulanırken kıyasa başvurulamayacak ve kıyasa yol açabilecek şekilde genişletici yorum yapılamayacak, örf ve adet kuralları, bir davranışı suç olarak belirleyemeyecektir³⁷.

Suçun maddi unsuru, icra ya da ihmal suretiyle yapılmış bir hareketin varlığıdır. Suçun hareket unsuru; icraî, yani kişinin aktif, olumlu bir hareketi ile ya da ihmalî, yani kişinin olumsuz, pasif bir tutumu (hareketsizliği) ile gerçekleştirilebilir. Bunlar olmadan suçun maddi unsuru vücut bulmaz. Yani sadece düşünce yahut kanaatler “hareket” olarak kabul edilmez ve cezalandırılmaz³⁸.

Manevi unsur, işlenen suça temas eden eylem ile suçlu arasındaki manevi bağı ifade etmektedir. Bu bağ kurulmadan gerçekleştirilen davranış, ceza hukuku kapsamında fiil niteliği taşımaz ve bu sebeple de bir suçun varlığından söz edilemez. Yeni Ceza Kanunumuza hakim olan suç teorisinde, kusurluluk ile suçun manevi unsuru, birbiriyle irtibatlı ve fakat içerik ve fonksiyonları bakımından birbirinden ayrı kavramlar şeklinde kurgulanmıştır. Bu anlamda *kusurluluk*³⁹, işlediği suç dolayısıyla kişinin kınanması, muaheze edilmesi gerektiği hususundaki yargıyı ifade etmektedir. Başka bir deyişle kusurluluk, işlediği fiil ile irtibatlı olarak kişi açısından bulunulan bir değerlendirme yargısıdır ve dolayısıyla suçun bir unsurunu oluşturmaz. Yani kişi işlediği fiilden dolayı kusurlu bulunmasa bile bu fiil suç olma özelliğini muhafaza eder. Buna karşılık manevi unsurun gerçekleşmediği durumda suç oluşturan *haksızlığın* varlığından bahsedilemez.

³⁴ ARTUÇ Mustafa, a.g.e., s: 524.

³⁵ ATAR Yavuz, AYAN Mehmet, KARAHAN Sami, SÜMER Halûk Hâdi, ULUKAPI Ömer, ARSLAN İbrahim, Temel Hukuk Bilgisi, Konya, 2009, Sayfa: 110.

³⁶ TCK 21/1: “...suçun kanuni tanımındaki unsurların...”

TCK 21/2: “Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların...”

TCK 22/2: “...suçun kanuni tanımında belirtilen...”

TCK 37/1: “Suçun kanuni tanımında yer alan fiili...” vb. cümleler, tipikliği ifade etmektedir.

³⁷ AVCI Mustafa, Osmanlı Ceza Hukukuna Genel Hükümler, Konya, Mayıs 2014, Sayfa: 34.

³⁸ ATAR, AYAN, KARAHAN, SÜMER, ULUKAPI, ARSLAN, a.g.e., Sayfa: 110.

³⁹ **Kusur, kast** veya **taksir** şeklinde ortaya çıkabilir. Kast, 5237 sayılı TCK’nın 21. maddesinin ilk fıkrasında “Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.” şeklinde, Taksir ise yine aynı kanunun 22. maddesinin ikinci fıkrasında “Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeden gerçekleştirilmesidir.” şeklinde tanımlanmıştır. Kabaca ifade etmek gerekirse kasta hem bilerek hem de isteyerek yapılan bir fiil varken; taksirde sonucu öngörülmemiş, öngörülmüş olsa bile istenmemiş bir fiil vardır.

Burada önemli olan husus, sorumluluğun tespitidir. Sorumluluğun temel şartı da davranışın *iradi* olarak gerçekleştirilmesidir. Zira iradi olarak gerçekleştirilmeyen bir davranış, hukuka aykırı bile olsa sorumluluk doğurmayacaktır⁴⁰.

Hukuka aykırılık unsuru ise failin tipikliği sağlamış olsa bile cezalandırılabilmesi için gerçekleşmesi gereken son unsurdur. Zira cezalandırma, failin tipik, hukuka aykırı ve kusurlu bir şekilde hareket etmesi durumunda söz konusu olur⁴¹. Bu bağlamda hukuka aykırılığı “*hukuk düzeni ile çatışma*” şeklinde tanımlamamız mümkündür. Çünkü bir eylemi haklı gören veya yapılabileceğini düzenleyen bir hukuk kuralının olması halinde, hukuk düzeni ile çatışma gerçekleşmemiş olmakla birlikte söz konusu eylem için bir haklılık sebebi ortaya çıkmış demektir. Dolayısıyla Ceza Hukukunda istisna olarak yer alan hukuka uygunluk sebeplerinin bulunduğu hallerde hukuka aykırılıktan bahsetmek mümkün olmayacaktır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun hapis cezasının ertelenmesi müessesesini düzenleyen 51. maddesinde, erteleme için suçun yukarıda zikredilen ne maddi ne de manevi unsurları yönünden herhangi bir koşula yer verilmemiştir. Bir diğer ifadeyle ilgili maddenin ilk fıkrasında suçun kasten veya taksirle yahut ihmali veya icrai olarak işlenmiş olmasına ilişkin herhangi bir koşul aranmamış; kişinin yalnızca işlediği suç sebebiyle iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilmiş olması diğer şartlarla birlikte bu cezanın ertelenebilmesi için yeterli sayılmıştır⁴².

2.2. Suçluya İlişkin Şartlar

Hapis cezalarının ertelenmesi bahsinin suçluya ilişkin şartlarını ikiye ayırabiliriz. Bunlardan ilki her halükarda sabıka koşulu, ikincisi ise mahkemenin takdir etmesi durumunda suçlunun zararı giderip gidermediği koşuldur.

2.2.1. Sabıka Şartı

5237 sayılı kanuna göre, iki yıl ya da daha az özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûm olan sanığın bu cezasının ertelenebilmesi için daha önceden kasıtlı bir suç nedeniyle üç aydan fazla özgürlüğü bağlayıcı cezadan hüküm giymemiş olması gerekmektedir. (TCK 51/1)

“Sanığın adli sicil kaydında, suç tarihinden önce kesinleşmiş hakaret suçundan 3 ay 3 gün hapis cezası bulunmasına karşın, TCK’nın 51/1-a maddesine aykırı olarak erteleme kararı verilmesi...”⁴³

“Sanığın adli sicil kaydında ‘3 aydan fazla kasıtlı suça ilişkin mahkûmiyeti bulunduğu’ ve ertelemeye ilişkin koşulların oluşmadığı gözetilmeden, 5237 sayılı TCK’nın 51/1-a maddesine aykırı olarak sanık hakkında kurulan hükmün ertelenmesine karar verilmesi...”⁴⁴

Kişinin önceden kasıtlı bir suçtan aldığı hapis cezası eğer üç aydan fazla süreli ise ertelemeye engel oluştururken, önceden kasıtlı suçtan aldığı ceza adli para cezası ise ertelemeye engel teşkil etmemektedir.

⁴⁰ ÖZGENÇ İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara, Eylül 2015, s:232.

⁴¹ HAKERİ Hakan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara, Ekim 2010, s:230.

⁴² KAŞKA Hakan, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Hapis Cezasının Ertelenmesi Müessesesi, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013, Erzurum, s:45.

⁴³ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, 20.01.2015, 2013/21253 Esas ve 2015/1590 Karar

⁴⁴ Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 10.02.2015, 2014/21762 Esas ve 2015/4746 Karar

Ayrıca önceki hapis cezası, Türk Ceza Kanunu'nun 50. maddesi uyarınca adli para cezası yahut önleme çevrilmiş ise bu durumda da sonraki suç açısından, diğer şartları da sağlaması durumunda erteleme kararı verilmesi olanaklıdır. Çünkü Türk Ceza Kanunu'nun 50/5 düzenlemesi gereğince uygulamada asıl mahkûmiyet artık özgürlüğü bağlayıcı ceza olmayıp çevrildiği adli para cezası ya da önlemdir⁴⁵. Bu durumda madde metninde de zikredilen sabıka koşulu sağlanmış olacaktır.

2.2.2. Zararın Giderilmesi Şartı

5237 Sayılı TCK'ya göre cezanın ertelenmesi, mağdurun yahut kamunun uğradığı zararın/zararların suçtan önceki hâle getirme, aynen iade veya tazmin suretiyle tamamen karşılanması/giderilmesi şartına bağlı tutulabilir.

Şartın sağlanamaması durumunda, şart gerçekleşinceye kadar hükmedilen cezanın infaz kurumunda çektirilmesi sağlanacaktır. Şartın sağlanabilmesi durumunda, diğer şartların da gerçekleşmiş ve uygun olması halinde, hükümlü mahkeme kararıyla infaz kurumundan derhâl çıkarılır. (TCK md. 51/2) Bu koşulun temini, kanunun izin verdiği herhangi bir şekilde olabilir⁴⁶.

“Somut olayda, ceza miktarı ve daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olma koşullarını taşıyan sanık hakkında, erteleme kararının ‘suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin’ oluşup oluşmadığına bakılarak değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden, ‘atılı eylemden kaynaklı kurum zararı karşılanmadığından’ biçimindeki yasal ve yeterli olmayan gerekçeyle cezanın ertelenmesine yer olmadığına karar verilmesi...”⁴⁷

Ayrıca bu şart, suç sebebiyle mağdurun uğradığı zararın tazminini amaçlamaktadır. Bununla birlikte bu koşulun doğrudan uygulanmadığını da belirtmek gerekir. Zira bu bahis, erteleme kararının şartlarından olmayıp ek bir imkân şeklinde düzenlenmiştir. Yani burada mahkemenin bu kararı verip vermeme noktasında geniş bir takdir yetkisi vardır⁴⁸.

2.3. Cezaya İlişkin Şartlar

Erteleme kurumu, 5237 sayılı TCK'da, 647 sayılı CİK ve 765 sayılı TCK'dan oldukça farklı şekilde düzenlenmiştir. Bu değişikliklerden en önemlisinin cezanın türüne yönelik olduğunu söylenebilir. Bu düzenlemelere göre artık sadece hapis cezalarının erteleme kapsamına alınabildiğini söylemek mümkündür. Elbette ki bu kapsama hükmedilebilecek tüm hapis cezaları girmemekte, kanunun belirlediği sınırın altındaki mahkûmiyetler dâhil olabilmektedir.

Bununla birlikte sanığın birden fazla eylemi varsa, dolayısıyla o kişi hakkında birden fazla hüküm tesis edilmesi gerekiyorsa, erteleme kurumunun uygulanabilirliği açısından her bir suçun ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekecek, hükmedilen cezaların toplamı değil, her suç için verilen cezanın miktarı ayrı

⁴⁵ TAŞDEMİR Kubilay, Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Ertem Bas, Ankara, Nisan 2016, s:18.

⁴⁶ GÜMÜŞ Sultan, Cezaların Ertelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005, s: 123.

⁴⁷ Yargıtay 2. Ceza Dairesi, 20.04.2015, 2015/4370 Esas ve 2015/8122 Karar

⁴⁸ KAPLAN Mahmut, “Onarıcı Adalet ve Türk Ceza Hukukuna Yansımaları”, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Haziran 2015, C: 5, S: 1, s: 76.

ayrı ele alınarak erteleme sınırı ayrı ayrı belirlenecektir. Daha açık bir ifadeyle, aynı anda (birlikte) işlenmiş iki suçtan birinin cezasının süresi bakımından erteleme kapsamı dışında kalması, bağımsız olarak (tek başına) ertelemeye konu olabilecek diğer suçun cezasının ertelenmesine engel teşkil etmez. Yani toplam cezanın erteleme sınırını aşması tek başına ertelememeye gerekçe olamaz⁴⁹.

2.3.1. Hapis Cezası Şartı

647 sayılı kanunun uygulamasında hem hapis cezalarının hem de adli para cezalarının ertelenme imkânı bulunmakta iken 5237 sayılı kanunun uygulamasında adli para cezalarının ertelenmesi imkânı bulunmamaktadır.

“Sanık hakkında hükmolunan sonuç adli para cezasının 5237 sayılı TCK’nın 51. maddesi uyarınca ertelenmesi mümkün olmadığı halde, yazılı şekilde cezanın ertelenmesine karar verilmesi...”⁵⁰

5237 sayılı kanunda 647 sayılı kanunun aksine sadece hapis cezalarının ertelenmesi kabul edildiğinden dolayı, mahkemece verilen adli para cezası, hapis cezasından çevrilmiş olsa dahi ertelenemeyecektir⁵¹.

Sadece adli para cezası değil, hapis cezası haricindeki şahsi haklar, disiplin cezaları, mahkeme masrafları ve ceza yerine hükmolunan tedbirler başta olmak üzere hapis cezasına seçenek yaptırım olarak yahut hapis cezası mahkûmiyetinin bir sonucu olarak düzenlenen tedbirler de erteleme kapsamının dışında kalmaktadır⁵².

Öte yandan koşullu salıverilme ertelemeye engeldir. Nitekim CGTİHK’nın 107/14. maddesinde “Denetim süresi yükümlülükler uygun ve iyi halli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır.” düzenlemesi mevcuttur. O halde mahkûmiyet hükmü mevcut olmaya devam edeceğinden erteleme mümkün olmayacaktır⁵³.

Dava zamanaşımı söz konusu ise, ön ödeme (TCK md. 75) ve uzlaşmada (CMK md. 253) olduğu gibi erteleme kararı verilmesi mümkündür. Zira ortada bir mahkûmiyet bulunmamaktadır. Oysa ceza zamanaşımı ertelemeye engeldir. Çünkü artık kesinleşmiş bir mahkûmiyet bulunmaktadır⁵⁴.

TCK’nın 65/1. maddesinde düzenleme altına alınan genel af durumunda, kamu davası düşeceğinden ve hükmolunan cezalar tüm neticeleriyle beraber ortadan kalkacağından dolayı erteleme kurumunun uygulanması mümkündür. Ancak aynı kanunun aynı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasında düzenlendiği üzere özel af halinde mahkûmiyetin varlığını devam ettirmesinden dolayı erteleme kurumunun uygulanması söz konusu olmayacaktır.

Nihayet, yabancı mahkemeler tarafından verilen hapis cezalarının, ülkemizdeki herhangi bir mahkemece verilen hükümlerden farklı olarak ertelemeye engel olmadığı kabul edilmektedir⁵⁵.

⁴⁹ MECİT Kemal, İnfaz Hukuku, Adalet Yayınları, Ankara, Temmuz 2009, s:245.

⁵⁰ Yargıtay 2. Ceza Dairesi, 22.03.2007, 2007/9791 Esas ve 2007/4248 Karar

⁵¹ MECİT Kemal, a.g.e., s:244.

⁵² ERDOĞAN Oktay, İnfaz Hukuku, Adalet Yayınları, Ankara, Eylül 2016, B:2, s:832.

⁵³ ÖZBEK Veli Özer, Türk Ceza Kanununun Anlamı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2010, s:800.

⁵⁴ ÖZBEK Veli Özer, a.g.e., s: 800.

⁵⁵ ÖZBEK Veli Özer, a.g.e., s: 800

2.3.2. Hapis Cezasının Süresi Şartı

5237 sayılı kanunla erteleme kurumu, bir tür koşullu af niteliğinden arındırılıp ceza infaz kurumu hâline getirilmiştir. Yine 5237 sayılı TCK ile sadece hapis cezaları bakımından erteleme imkânı bulunmak beraber hapis cezalarının da tamamı için bir kabul söz konusu olmayıp madde metninde buna da sınır çizilmiştir.

Yeni düzenleme ile üst sınırı, 18 yaşını doldurmamış veya 65 yaşını tamamlamış olanlar bakımından 3 yıl, bunlar haricindekiler bakımından ise 2 yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm edilmiş olanların cezaları ertelenebilecektir.

“Sanığın sulamak için tarlasında açtığı su kuyusunun etrafına girmeyi engelleyici tedbirler almaması sonucu zeka özürlü maktûlün yüzmek için kuyuya girmesi sonucu ölmesi ile gelişen olayda, sanık hakkında taksirle öldürme suçundan açılan kamu davası sonunda sanığın TCK’nın 85/1 ve 62. maddeleri gereğince 2 yıl 1 ay hapis cezasının aynı kanununun 50. maddesi gereğince sonuçta 15.200 TL adli para cezasına çevrilmesine ve taksitler halinde sanıktan alınmasına karar verilmiştir. Ölenin mirasçıları, sanıktan şikâyetçi olmadıklarını belirtmişlerdir. Mahkemenin sanık hakkında sonuç olarak hapis cezasını, adli para cezasına çevirmesi lehine olarak görünse bile sanık 1933 doğumlu olup suç tarihinde 73 yaşındadır. Savunmasının alındığı duruşmada çiftçilik yapan sanığın aylık gelirinin 250 TL olduğu anlaşılmaktadır.

Kanun koyucu cezanın kişiselleştirilmesine ilişkin olarak hükmedilen hapis cezasının ertelenmesi veya adli para cezasına çevrilmesi bakımından, her iki kurum bakımından bir öncelik sıralaması belirlememiş, gözetilecek ölçütleri göstermekle yetinerek hangisinin uygulanacağı hususunu hakimin takdirine bırakmıştır.

Cezanın kişiselleştirilmesinde hakim, sanığın durumunu dosyadaki bilgi ve belgelere, duruşmada edindiği izlenime göre değerlendirecek ve bu kurumlardan hangisinin uygulanacağını ya da uygulanmasının gerekmediğini kanunda öngörülen ölçütlere göre takdir edecektir.

Sanığın ekonomik durumu itibarıyla adli para cezasını ödeyemeyeceği anlaşılmaktadır. Adli para cezasına çevrilen cezanın süresinde ödenmemesi halinde özgürlüğü bağlayıcı cezaya dönüştürülerek infaz edileceği kanunun emredici bir kuralıdır. Dairemiz incelemesi sırasında UYAP üzerinden alınan adli sicil kayıtlarına göre de sanığın sabıkası bulunmamaktadır. Sanığa verilen özgürlüğü bağlayıcı cezanın, sanığın suç tarihinde 65 yaşından büyük olduğu da nazara alınarak sonuçta hükmedilen 2 yıl 1 ay hapis cezasının ertelenmesine karar verilmesi gerekirken dosya kapsamına uygun olmayan gerekçelerle adli para cezasına çevrilmesine karar verilmesi...”⁵⁶

2.4. Takdiri Şart

Kanunun lafzından da anlaşılacağı üzere erteleme müessesesinin, şekli şartları sağlayan her sanığa uygulanması zorunlu değildir. Bir başka ifadeyle bu kurumun uygulanması hâkimin takdirindedir.

Hâkim, sanığın yargılama sürecindeki pişmanlığını değerlendirerek tekrar suç işlemeyeceği hususunda edindiği kanaate göre erteleme kararına hükmedebilecektir. Aksi kanaat hâsıl olmuş ise gerekçesini belirterek ertelemeye yer olmadığına da karar verebilir. Buradaki takdir yetkisinin önemi büyüktür.

⁵⁶ **Yargıtay 12. Ceza Dairesi**, 15.11.2011, 2011/3427 Esas ve 2011/4878 Karar

Kanun koyucu “suç işleme hususunda(ki) eğilim” ve “geçmişteki hal” unsurlarının yerine “yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık” kriterini getirmiştir. Böylelikle, erteleme konusunda karar verilebilmesi için suçlunun “geçmişteki hali, bu haline etki eden suça yönelimi vs.” değil “yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlı(ğ)ı” gibi donelerin değerlendirilmesi gerekecektir. Dolayısıyla mahkeme, yargılama boyunca suçlunun pişmanlığını gözlemleyecek ve pişman olduğuna kanaat getirerek yeniden suç işlemeyeceğini düşünecek olursa, diğer aranan şartların da gerçekleşmesi durumunda, işlenen suçtan dolayı vereceği cezayı erteleyebilecektir. Cezanın ertelenmesinde aranan bu şartın tespit edilmesi son derece önem arz etmekle birlikte bir o kadar da zordur. Bundan dolayı bu subjektif koşul, bizzat hâkim tarafından tespit edilmelidir. Bu yönüyle de ertelemenin şartları arasındaki en önemli şart budur. Zira erteleme kurumunun başarılı veya başarısız olmasında en etkin olanıdır⁵⁷.

Bu tespitin yapılabilmesi için sanığın kişiliği hakkında fikir sahibi olmak gerekeceğinden dolayı duruşmaları, erteleme kararını verecek hâkimin bizzat takip etmesi uygun olur. Aksi durumda, örneğin talimat yoluyla alınan ifadedeki sanığı bizzat görmeyen hâkimin, onun pişmanlığı noktasında edindiği kanaat dosya içeriğindeki bilgi ve belgelerle sınırlı olacaktır. Yine talimat yoluyla alınan ifadelerde erteleme kararı verilmeyecekse edinilen olumsuz kanaatin gerekçesinin dayanaklı, açık ve dosya içeriği ile uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.

“Sanığın adli sicil kaydında yer alan ve üç aydan fazla hapis cezasına ilişkin olması nedeniyle ertelemeye engel teşkil edebilecek nitelikteki mahkûmiyetinin silinme koşullarının oluşup oluşmadığı araştırılmadan ve talimat mahkemesi aracılığıyla alınan savunmasında pişmanlığını dile getirmeyen sanığın ne şekilde yargılamada pişmanlık gösterdiği açıklanmadan cezanın ertelenmesine karar verilmesi...”⁵⁸

3. ERTELEME USULÜ

Ertelme konusunda kararı verecek mahkeme, esas mahkemesidir. Yine bu karar mahkûmiyet kararı ile birlikte ve onun gibi gerekçeli⁵⁹ olarak verilecektir. Bu sebeptir ki mahkûmiyet kararından önce erteleme kararı verilemeyeceği gibi erteleme talebi de reddedilemez⁶⁰.

⁵⁷ DENİZHAN Hüseyin, “Yeni Türk Ceza Kanununda Ertelme Kurumu Üzerine Bir İnceleme”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S: 65, Y: 2006, s: 230.

⁵⁸ **Yargıtay 4. Ceza Dairesi**, 30.03.2015, 2013/8868 Esas ve 2015/25589 Karar

⁵⁹ “TCK’nın 89. ve 647 sayılı Kanun’un 6. maddesinde yazılı ertelemeye karar veren hâkimin, gerekçesini de göstermesi doğaldır. Zira ceza vermenin amacı, o cezanın yerine getirilmesini (çektirilmesini) de içine alır. Aksi halde ceza vermeden beklenen “önleme” (ibret-i müessire) vasfı kaybolur. Bu nedenledir ki, Yasa tertip ettiği cezanın çektirilmesine karar veren hâkimi, niçin bu genel kuraldan ayrıldığını, kararında belirtmeyi zorunlu kılmıştır. Gerçekten aynı Yasa maddesinde isteğin reddi halinde gerekçe gösterilmesini öngören bir hükme rastlanılmamaktadır. Ancak bu sükûnun, “gerekçeye lüzum olmadığı” anlamında kabulü olasılığı da yoktur. 1924 tarihli Anayasamızda mahkeme kararının gerekçeli olmasına dair bir madde mevcut olmamasına mukabil, 1961 Anayasasının 135/son maddesinde “Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.” İlkesi yer almış ve buna paralel olarak CMUK’un 32. Maddesi “Bütün hâkimlik ve mahkemelerin her türlü kararları, muhalefet şerhleri dahil gerekçeli olarak yazılır.” Şeklindeki metniyle yoruma yer bırakmayacak biçimde “gerekçe” zorunluluğunu kabul etmiştir.” (**Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu’nun 07.06.1976 tarih ve 3-4/3 sayılı kararı**)

⁶⁰ **ÖZGENÇ İzzet**, “Bir Ceza İnfaz Rejimi Olarak Ertelme”, Anayasa Yargısı Dergisi, C:18, Y:2001, s:119.

Ertelemeden istifade edecek kimsenin talebi bulunmasa bile mahkeme cezanın ertelenmesine kendiliğinden karar verebilir. Failin talebi aranmaz. Ancak temyiz mahkemesi olarak Yargıtay, cezanın ertelenmesine karar veremez⁶¹.

Erteleme kararının verildiği duruşmada sanığın bulunması mecburi değildir. Yani sanığın yokluğunda da cezasının ertelenmesine karar verilebilir. Ancak bu kararın verildiği duruşmada sanığın hazır bulundurulmasının önemi büyüktür. Zira hem mahkeme bu kararı verirken sanığın duruşmadaki hal ve hareketlerini, yani yargılama sürecinde suçtan duyduğu pişmanlığı ve yeniden suç işlemeyeceğine dair aldığı kararı görmeli⁶² hem de verilen kararı sanığın yüzüne karşı da tefhim etmelidir. Bu tefhimin, suç oranlarının azalmasında önemli bir rolünün olduğu muhakkaktır.

Ayrıca erteleme kararının bölünemeyeceğini de belirtmek gerekir. Yani bir kişinin erteleme konu farz-ı muhal on aylık cezası söz konusu ise bu cezanın ya tamamı ertelenecektir ya da ceza ertelenmeyecektir⁶³.

4. ERTELEMENİN SONUÇLARI

765 sayılı eski TCK ile 5237 sayılı yeni TCK arasında, erteleme kararının sonuçları bakımından da fark vardır.

Belirlenen denetim süresini iyi halli ve yükümlülüklerle uyararak tamamlaması durumunda, hakkında erteleme kararı verilen hükümlünün, 765 sayılı TCK'ya göre "*mahkûmiyetinin esasen vaki olmadığı*" (95/2) kabul edilirken, 5237 sayılı TCK'ya göre ise "*cezasının infaz edildiği*" (51/8) kabul edilmektedir.

Yine 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51/8. maddesine göre ise denetim süresinde kasıtlı bir suç işleyen yahut belirlenen yükümlülüklerle uymamakta ısrarcı olan mahkûmun, ertelenmiş olan cezasının kısmen ya da tamamen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilecektir.

4.1. Hak Yoksunlukları

Belli haklardan yoksun bırakılma, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesinde bir güvenlik tedbiri olarak düzenleme altına alınmıştır ve cezanın ertelenmesi kararının bu yoksunluklara da etkisi bulunmaktadır. Yine aynı kanunda güvenlik tedbirlerinin ise erteleme kapsamında değerlendirilemeyeceği, sadece hapis cezalarının ertelenebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu sebeple güvenlik tedbirleri hakkında erteleme, kanunda bulunmamaktadır. Hükümlü hakkında verilen hapis cezası ertelenmiş de olsa, kanunda öngörülen istisnalar haricinde belirli hakların kullanılmasının yasaklanması (güvenlik tedbiri olduğundan dolayı) erteleme kapsamına girmeyecektir⁶⁴.

⁶¹ KESKİNSOY Ömer, "Hapis Cezalarının Ertelenmesi", Ankara Barosu Dergisi, 2006-2, s:45.

⁶² TURHAN Faruk, "Yeni Bir Ceza İnfaz Usulü Olarak Denetimli Serbestlik ve Bu Usulden Yararlanma Şartları", S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 2, Y: 2012, S: 2, s: 14-15.

⁶³ KESKİNSOY Ömer, a.g.e., s: 45.

⁶⁴ TÖNGÜR Ali Rıza, a.g.e., s: 156.

Şu kadar ki, hapis cezası ertelenmiş olan suçlunun, altsoyu üzerindeki vesayet, velayet ve kayımlık yetkilerini kullanmasına bir engel yoktur⁶⁵.

Ayrıca kısa süreli hapis cezası ertelenmiş hükümlüler hakkında TCK 53'te belirtilen hak yoksunluklarının hiçbirisi uygulanmayacaktır⁶⁶. Ne var ki “*Ertelemenin Geri Alınmasının Sonuçları*” bahsinde de izah edileceği üzere, ertelenmesi bir sebeple geri alınan ve mahkûm olunan hapis cezasının tamamına veya bir kısmına hükmedilen hükümlü hakkında artık bu kural uygulanmayacak ve TCK'nın 53. maddesi o kişi hakkında da tatbik edilecektir.

“Somut olayda, sanık hakkında tayin olunan ve kısa süreli hapis cezası olduğu tartışılmaz bulunan 6 ay 20 gün hapis cezasının, yerel mahkemece ertelenmesine karar verilmiş olmasına karşın, 5237 sayılı TCK'nın 53/4. Maddesi hükmüne aykırı olarak aynı maddenin 1 ve 2. Fıkraları uyarınca hak yoksunluğuna hükmedilmesi yasaya aykırı ve isabetsizdir.”⁶⁷

Yukarıdaki istisnalar hariç olmak üzere, bir yıldan fazla hapis cezası verilip ertelenen hükümlü, TCK 53/1'deki velayet, vesayet ve kayımlık yetkileri dışındaki tüm haklardan yoksun olacaktır. Burada da dikkat edilmesi gereken nokta; hâkimin isterse, hapis cezası ertelenen hükümlünün TCK 53/1-e'de yer alan “*bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmesine*” izin verebileceğidir. Ancak hâkim kararında bu hususu ayrıca ve açıkça belirtmek zorundadır⁶⁸.

4.2. Denetim Süresi

Cezası ertelenen hükümlüye mahkeme tarafından 1 ile 3 yıl arasında bir denetim süresi tayin edilir. Yine kanunda, belirlenecek olan bu sürenin, ertelenecek olan cezanın süresinden daha az olamayacağına hükmedilmiştir. Yani bir kimsenin iki yıllık bir cezai mahkûmiyeti ertelenecekse, bu kimse hakkında belirlenecek denetim süresi de en aşağı iki yıl olacaktır.

“Sanık hakkında direnme ve hakaret suçlarından kurulan hükümlerde temel cezalar alt sınırdan ve farklı sürelerle belirlendiği halde, denetime imkân verecek herhangi bir gerekçe gösterilmeden, TCK'nın 51/3. maddesindeki denetim sürelerinin 2 yıl olarak tayini...”⁶⁹

“Sanık hakkında TCK'nın 257/2. maddesi uyarınca hükmolunan hapis cezası, suçun işleniş biçimi ve sanığın kasta dayalı kusurluluğunun ağırlığına göre takdiren bir kat artırımı ile tayin edildiği halde, ertelemeye ilişkin denetim süresinin herhangi bir yasal gerekçe gösterilmeksizin 3 yıl olarak en üst haddten tayini...”⁷⁰

⁶⁵ 5237 sayılı TCK md. 53/3: “Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen veya koşullu salıverilen hükümlünün kendi altsoyu üzerindeki velayet, vesayet ve kayımlık yetkileri açısından yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz...”

⁶⁶ 5237 sayılı TCK md. 53/4: “Kısa süreli hapis cezası ertelenmiş veya fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.”

⁶⁷ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 26.02.2008, 2007/8-261 Esas ve 2008/32 Karar

⁶⁸ ARTUÇ Mustafa, a.g.e., s: 539.

⁶⁹ Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 10.07.2014, 2013/3663 Esas ve 2014/7587 Karar

⁷⁰ Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 25.05.2015, 2013/8864 Esas ve 2015/11849 Karar

Bu sürenin ne zaman işlemeye başlayacağı konusunda doktrinle görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Kimi yazarlar hükmün verildiği tarihten itibaren işlemeye başlaması gerektiğini söylerken, kimi yazarlar da şu an uygulamada tatbik edildiği şekilde hükmün kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlaması gerektiğini söylemektedirler⁷¹.

Denetim süresinin belirlenmesinde dört ana sistemin uygulanabileceği görülür. İlkinde denetim süresinin işlemesi, erteleme kararının mahkeme tarafından verilmesi ile birlikte başlar ki böyle olması da kurumun niteliğine en uygun olan sistemdir. Zira denetim süresinin başlangıcının, kararın kesinleşmesi şartına bağlanarak geciktirilmesi durumunda, erteleme kararının verildiği tarihten sonra adeta bir boşluk meydana gelecek ve erteleme kurumundan beklenen fayda tam anlamıyla gerçekleşmeyecektir. İkinci sistemde, denetim süresi ertelemeye dair kurulan hükmün kesinleşmesinden itibaren başlar. Üçüncü sistemde, bu kesinleşen kararın hükümlüye tebliği ile denetim süresi başlarken; sonucunda ise ne zaman başlayacağına da hâkim karar verecektir⁷².

Yargıtay içtihatları, 765 sayılı TCK döneminde, 95/2. maddesindeki “... *hüküm tarihinden itibaren*” açık düzenlemesi gereğince, denetim süresinin hüküm tarihinden itibaren başlaması gerektiği yönünde idi⁷³.

“Türk Ceza Yasası’nın 95/II. maddesinde, “Cürüm ile mahkum olan kimse hüküm tarihinden itibaren beş sene içinde işlediği diğer bir cürümden dolayı evvelce verilen ceza cinsinden bir cezaya yahut hapis veya ağır hapis cezasına mahkum olmazsa, cezası tecil edilmiş olan mahkumiyeti esasen vaki olmamış sayılır. Aksi takdirde her iki ceza ayrı ayrı tenfiz olunur.” hükmü yer almaktadır. Maddede, kabahatler için bir ve cürümler için beş yıl olarak kabul edilen süreler, deneme ve intizar süreleridir. Bu süreler, hüküm tarihinden itibaren başlamaktadır. Burada bahsedilen “kesinleşmiş hüküm” olmayıp, karar tarihidir. Aksi takdirde yasa koyucu tarafından “hükmün kesinleşmesi tarihinden itibaren” denilmek suretiyle sürenin başlangıç tarihinin, kararın kesinleştiği tarih olduğu açıkça belirtilirdi.

Öte yandan TCK’nın 17. maddesinde, şartla salıverildikten sonra, geri kalan süre içinde işlenen kasıtlı bir cürümden dolayı hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkum olunduğunda şartlı salıverme kararının geri alınacağı hükmüne bağlanmıştır. 08.06.1970 gün 9/4 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı’nda, suçun işlenmesinin yeterli olduğu, hükmün kesinleşmesinin şart olmadığı belirtilmiştir. TCK’nın 17. maddesinde yer alan “mahkum olursa” kavramı ile 95. maddede yazılı “mahkum olmazsa” kavramı aynı hususun olumlu ve olumsuz halleridir. Bu nedenle, 17. maddede olduğu gibi TCK’nın 95. maddesinde de hükmün kesinleşmesi aranmayacak, aynı nitelikte bulunan deneme süresi, karar tarihinden itibaren başlayacaktır.

Ayrıca, TCK’nın 94. maddesi uyarınca hükmün tefhimi sırasında yapılacak ihtar da, deneme süresinin bu tarihten yani ihtarın yapıldığı karar tarihinden itibaren başladığını göstermektedir.

⁷¹ KESKİNSOY Ömer, a.g.e., s: 46.

⁷² DENİZHAN Hüseyin, a.g.e., s: 240-241.

⁷³ CGK, 18.05.1987, 7-616/277: “Tecilde deneme süresi, hükmün verildiği tarihten başlar.”

TCK'nın 95. maddesinde yer alan "hüküm tarihinden itibaren" ibaresi, kararın kesinleşmesi şeklinde yorumlandığında, aynı kararda birden fazla sanık hakkında ve bir kısmının yüzünde, bir kısmının yokluğunda karar verilmesi halinde, hükmün tefhim veya tebliğ edilmesine, değişik tarihlerde kesinleşmesine göre ayrı ayrı deneme süreleri kabul edilmiş olacaktır. Bu durumda, kararın geç kesinleşmesi sanık aleyhine sonuç doğuracaktır. Böyle bir uygulama, erteleme müessesesinin bünyesine aykırı olup adaletsizliğine neden olacağından, deneme süresinin; kesinleşmiş olmak şartıyla hükmün verildiği tarihten itibaren başladığına karar verilmelidir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun duraksamasız uygulaması da bu doğrultudadır."⁷⁴

5237 sayılı yeni TCK'da deneme süresinin başlangıcı ile alakalı açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Daha doğru bir ifadeyle, 765 sayılı TCK'daki "hüküm tarihinden itibaren" ibaresine, 5237 sayılı TCK'da yer verilmemiştir. Denetim süresinin belirlenmesi hususunda yeni TCK'nın 51/3. maddesinde "cezası ertelenen hükümlü hakkında bir yıldan az üç yıldan fazla olmamak üzere bir denetim süresi belirlenir" ifadesi zikredilmektedir. Dolayısıyla denetim süresinin, kararın kesinleşmesinden itibaren başlayacağını kabul etmek gerekmektedir. Zira eski kanun metninde yer alan ibarenin yeni kanun metninden çıkarılması, kanun koyucunun bu noktadaki uygulamayı değiştirmek istediğinin bir göstergesidir.

Nitekim Alman Ceza Kanunu'nda da deneme süresinin, hükmün kesinleşmesi ile birlikte başlayacağı zikredilmiştir. Denetim süresinin, hükmün kesinleşmesinden önce işletilmeye başlaması, hükümde belirlenen denetimli serbestlik tedbirinin/tedbirlerinin uygulanmasını imkânsız kılar. Zira ceza hükmü kesinleşmeden, infaz aşamasına başlanamayacaktır. Örneğin; aynı olaydan dolayı yargılaması yapılan birden fazla suçlunun, mahkûmiyetleri ve cezalarının ertelenmesi halinde, hükmün açıklandığı karar duruşmasında bulunan sanıklar ile duruşmada bulunmayarak kararın tebliğ edildiği sanıklar arasında, denetim süresinin karar tarihinden başlatılması halinde, henüz kesinleşmeden ve büyük ihtimalle de sanık kararı öğrenmeden denetim süresi dolmuş olacaktır. Diğer yandan, hükmedilen ceza hakkında kanun yoluna başvurulması halinde de bu sürenin üst mahkemenin kararından önce dolma olasılığı da mevcuttur. Bu nedenle denetim süresinin, kararın kesinleşme tarihinden itibaren başlatılması daha adil sonuçlar doğuracaktır⁷⁵.

4.3. Denetimli Serbestlik Tedbirleri

5237 sayılı TCK, mahkeme tarafından, denetim süresince hükümlünün uyması gereken bir takım tedbirlere hükmedilebileceğini düzenlemiş ve 51. maddenin 4. fıkrasında bu tedbirlerin neler olabileceğinden bahsetmiştir. Kanunun lafzından ve 51/6'daki açık düzenlemesinden, bu denetim tedbirlerine hükmedilmesinin zorunlu olmadığı, isteğe bağlı kılındığı anlaşılmaktadır.

Yine TCK 51/5'te, deneme süresi boyunca gerektiğinde mahkûma rehberlik edecek bir uzmanın görevlendirilebileceğini kabul etmiş, ancak bunun zorunlu bir unsur olmadığının da altı çizilmiştir (TCK 51/6).

Denetim süresi içinde hükümlüye yardımcı olması için uzman bir kişinin mahkeme tarafından görevlendirilmesi durumunda, yapacağı işler de kanunda zikredilmiştir. Buna göre

⁷⁴ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 27.05.1997, 4/98, 126 sayılı kararı

⁷⁵ TÖNGÜR Ali Rıza, a.g.e., s: 143.

denetim görevlisi, hükümlünün alışkanlıklarından kötü olanları bırakmasını ve sorumluluk bilinciyle kaliteli bir yaşam sürmesini temin hususunda kendisine öğüt ve nasihatlerde bulunur. Ayrıca kurum yetkilileri yahut çalışıp temasta bulunduğu kişilerle istişarelerde bulunup suçlunun davranışları, kişiliği, sosyal gelişimi ve sorumluluk bilincindeki uyumla alakalı üçer aylık periyotlarda rapor tanzim eder ve mahkemeye sunar⁷⁶.

5. ERTELEMENİN GERİ ALINMASI

Ceza Kanunumuzun 51. maddesinin 7. fıkrasına göre, erteleme kararının geri alınması iki halde mümkündür. Geri alınma sebeplerinden olan denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlenmesi durumunda, ikinci suçun davasının açıldığı mahkeme ihbarına, denetim süresi içerisinde hükmedilen yükümlülüklerle uyulmaması durumunda ise cumhuriyet savcısının talebine müteakip erteleme kararının geri alınmasına karar verilir.

Ertelene kararının geri alınmasına yine erteleme kararını veren ilk mahkeme tarafından hükmedilecektir. Ancak Yargıtay'ın, erteleme kararının geri alınması kararının, yeni suçun işlendiği davaya bakan mahkeme tarafından verileceğine ilişkin içtihatları da vardır⁷⁷.

“Erteli hapis cezası, hükümlü bulunan ve denetim süresi içinde kasıtlı hırsızlık suçunu işleyen sanık hakkında, 5237 sayılı TCK'nın 51/7. maddesi uyarınca “Ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine” karar verilmesi görevi, yeni suçun işlendiği davaya bakan mahkemeye ait olduğu gözetilmeyerek yazılı biçimde karar verilmesi”⁷⁸

5.1. Erteleme Kararının Geri Alınma Sebepleri

Adı geçen maddede (TCK 51/7) erteleme kararının geri alınabilmesi iki sebebe bağlanmıştır. Bunlar, cezası ertelenen hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi ve/veya kendisine yüklenen yükümlülüklerle uymamış olmasıdır.

5.1.1. Denetim Süresinde Kasıtlı Bir Suç İşlenmesi

Ertelene kararının geri alınmasına sebep olacak suç, öncelikle denetim süresi içerisinde işlenmiş olmalıdır. Ayrıca madde metninde de açıkça ifade edildiği şekilde bu suç kasıtlı olarak işlenmelidir. Düzenlemede kast ayırımına gidilmediği için, olası kast ile işlenmesi de yeterli olacaktır. Dolayısıyla taksirle işlenen suçlar, denetim süresi içinde olup olmadığına bakılmaksızın erteleme kararının geri alınmasına yol açmaz.

Ayrıca erteleme kararının geri alınabilmesi için denetim süresi içindeki suçun kasıtlı olarak işlenmesi yeterli olup ilaveten bu suç bakımından hapis cezasına mahkûmiyet kararının verilmesi gerekmemektedir. Diğer bir deyişle denetim süresi içinde işlenen kasıtlı suçtan dolayı adli para cezasına veya güvenlik tedbirine hükmedilmiş olsa da erteleme kararı geri alınacaktır.

⁷⁶ **PARLAR Ali**, Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması ve Ertelene, Bilge Yayınevi, Ankara, 2015, B: 2, s: 260-261.

⁷⁷ **ARTUÇ Mustafa**, a.g.e., s: 542.

⁷⁸ **Yargıtay 6. Ceza Dairesi**, 04.12.2007, 2007/4304 Esas ve 207/13422 Karar

Deneme süresi boyunca kasıtlı bir suçun işlenmesi, erteleme kararının geri alınması için gerekli koşulun gerçekleşmesi bakımından yeterlidir. Yeni suçtan dolayı mahkûmiyet hükmünün de erteleme süresinde verilmesi zorunlu değildir. Deneme süresi boyunca yeni suçtan dolayı mahkûmiyet kararının da verilmesini beklemek, yeni TCK’da süresi kısaltılarak 1 yıldan 3 yıla kadar hükmedilebilen denetim süresinin geçmesine neden olabilecektir. Diğer taraftan, denetim süresi içinde hükmün verilmiş olması koşulunun aranması, hükümlüyü kararın verilmesini geciktirecek yollara başvurmaya da sevk edecektir. Ancak deneme süresi boyunca yeni bir suç işlenmesi durumunda mahkemenin erteleme kararını hemen geri alması gerekmez. Mahkeme yeni suç için vereceği mahkûmiyet kararı ile birlikte veya sonrasında vereceği ek bir kararla erteleme kararının kaldırılmasına hükmedecektir. Çünkü denetim süresinde bir suçun işlenip işlenmediği, işlenmiş ise bu suçun kasıtlı bir suç olup olmadığı, ancak ve ancak yeni suç nedeniyle verilecek mahkûmiyet kararıyla ortaya çıkacaktır. Ancak geri alma kararı için yeni suçtan dolayı verilen mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesi beklenmemelidir. Yeni suçtan verilen mahkûmiyetin kesinleşmesi, ertelenmiş olan cezanın infazına başlanması için gerekli olan bir koşuldur.⁷⁹

Doktrinde bu görüşün aksini savunan yazarlar da bulunmakta olup eski suçtan dolayı verilen erteleme kararının geri alınabilmesi için yeni suçtan verilen cezanın kesinleşmesi gerektiğini düşünmektedirler⁸⁰.

5.1.2. Denetim Süresinde Yükümlülöklere Uymamakta Israr Edilmesi

Ertelemenin geri alınmasına sebep olan bir durum da mahkûmun belirlenen denetim süresi içinde yükümlü kıldığı tedbirlere uymaması durumudur. Madde metninde “*hâkimin uyarısına rağmen uymamakta ısrar etmesi halinde*” ibaresine açıkça yer verildiğinden dolayı hükümlünün ısrarlı ihlal davranışı da aranacaktır. Burada mahkûma denetimli serbestlik tedbirlerine riayet etmesi konusunda ikazda bulunacak kişi infaz hâkimidir. İnfaz hâkiminin uyarılarına rağmen tedbirlere uymayan hükümlü hakkında verilen erteleme kararı mahkeme tarafından geri alınacaktır. Bir diğer deyişle cezanın ertelenmesine dair verilen karar, yeni bir mahkeme kararı verilmeden kendiliğinden düşmeyecektir⁸¹.

Erteleme kararının geri alınması ve sonrasında infaz edilecek ceza miktarının belirlenmesi görevleri, ertelemeyi geri alan mahkemeye aittir. Mahkeme, bu kararları verirken, hükümlünün kişiliğini, belirlenen yükümlülöklere uymama sebeplerini, hem önceki hem sonraki işlediği suçun mahiyetini ve yargılama sürecindeki davranışlarını gözlemlemelidir. Bu gözlem sonucunda da ya cezanın tamamının ya da bir bölümünün ceza infaz kurumunda çektirilmesine karar verebilecektir⁸².

5.2. Ertelemenin Geri Alınmasının Sonuçları

Ertelemenin geri alınması kararı, kesin hükümle ilgili ve infaza taalluk eden konuda olduğundan, temyize değil itiraz kanun yoluna tabidir.

⁷⁹ TURHAN Faruk, “Yeni Türk Ceza Kanunu’na Göre Cezaların Ertelenmesi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2006, C: X, S: 3-4, s: 47.

⁸⁰ ARTUÇ Mustafa, a.g.e., s: 541.

⁸¹ TÖNGÜR Ali Rıza, a.g.e., s: 149.

⁸² ALTAŞ Ebru, “Türk Ceza Hukukunda Hapis Cezalarının Ertelenmesi Üzerine Bir İnceleme”, Ceza Hukuku Dergisi, Aralık 2007, Y: 2, S: 5, s: 299.

“Ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine ilişkin kararların, niteliğine göre karara karşı yalnızca itiraz yolu açık ve dolayısıyla yapılan başvurunun bu doğrultuda değerlendirilmesinin gerekli bulunduğu anlaşıldığından, sanık Eflatun’un, tebliğnameye uygun olarak temyiz davası isteği hakkında bir karar verilmeye yer olmadığına ve dosyanın incelenmeksizin karar mahkemesine geri gönderilmesine...”⁸³

İnfazı ertelenen kısa süreli hapis cezasının, TCK 51/7 uyarınca kısmen veya tamamen infazına karar verildiğinde, bu kararda gösterilip gösterilmediğine bakılmaksızın, kararın kesinleşmesinden itibaren TCK 53/1’deki hak yoksunlukları da uygulanmaya başlayacaktır. Zira yerine getirilen bu hapis cezası, artık ertelenmemiş hapis cezası gibidir ve nasıl ki normal hapis cezalarında TCK 53/1 uygulanıyorsa, kısmen veya tamamen infazına karar verilen bu hapis cezasında da uygulanacaktır⁸⁴.

KAYNAKLAR

- ABANOZ Buket, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, Suçun Önlenmesinde Hapis Cezası ile Seçenek Yaptırımların Etkinliğinin Karşılaştırılması: Meta-Analiz Çalışmalarının Sistemik Olarak İncelenmesi, 2017, 5(2), 1-28.
- ALTAŞ Ebru, Türk Ceza Hukukunda Hapis Cezalarının Ertelenmesi Üzerine Bir İnceleme, Ceza Hukuku Dergisi, Aralık 2007, Y: 2, S: 5.
- ARTUÇ Mustafa, Hüküm Kurma Sanatı, Adalet Yayınevi, Ankara, Eylül 2016, 8. Baskı.
- ARTUK M. Emin, GÖKCEN Ahmet, YENİDÜNYA A. Caner, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, 9. Baskı.
- AVCI Mustafa, Osmanlı Ceza Hukukuna Genel Hükümler, Konya, Mayıs 2014.
- BALIK Mehmet, Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Adalet Yayınları, Ankara, Mart 2015.
- BAŞTÜRK İhsan, Hükümün Açıklanmasının Ertelenmesi, Adalet Yayınevi, Ankara, Şubat 2014.
- ÇINAR Ali Rıza, Türk Ceza Hukukunda Cezalar, Turhan Kitabevi, Ankara, Haziran 2005
- ÇOLAK Haluk, ALTUN Uğurtan, Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Cezaların Ertelenmesi, Adalet Dergisi, Eylül 2006, S:26.
- DEMİRBAŞ Timur, İnfaz Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara, Ekim 2015, B:4.
- DENİZHAN Hüseyin, Yeni Türk Ceza Kanununda Erteleme Kurumu Üzerine Bir İnceleme, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S: 65, Y: 2006.
- DÖNMEZER Sulhi, ERMAN Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım, Beta Yayınevi, İstanbul, Ekim 1997, C: III, B: 12.

⁸³ **Yargıtay 4. Ceza Dairesi**, 02.11.2012, 2012/25993 Esas ve 2012/22617

⁸⁴ **ARTUÇ Mustafa**, a.g.e., s: 542.

- EPÖZDEMİR Rezan, Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Adalet Yayınları, Ankara, Nisan 2016.
- ERCAN İsmail, Ceza Hukuku Genel Hükümler, XII Levha Yayınları, İstanbul, Ocak 2013.
- ERDEM Mustafa Ruhan, Ceza Hukukunda Cezaların Ertelenmesine İlişkin Düzenlemelere Anayasal Bakış, Anayasa Yargısı Dergisi, Y: 2001, C: 18.
- ERDOĞAN Oktay, İnfaz Hukuku, Adalet Yayınları, Ankara, Eylül 2016, B:2.
- ERDOĞAN Oktay, Eski ve Yeni Mevzuata Göre İnfaz Hukuku, Acar Basım, İstanbul, 2008.
- EREM Faruk, DANIŞMAN Ahmet, ARTUK Mehmet Emin, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1997.
- GÜMÜŞ Sultan, Cezaların Ertelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.
- HAFIZOĞULLARI Zeki, ÖZEN Muharrem, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, US-A Yayıncılık, Reklam Tanıtım, Ankara, 8. Baskı, Ekim 2015.
- HAKERİ Hakan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara, Ekim 2010.
- HATİPOĞLU Muzaffer, PARLAR Ali, Türk Ceza Kanunu Yorumu, Seçkin Yayınları, Ankara, 2008, C: 1.
- İŞIKTAÇ Yasemin, Ceza Adaleti Açısından Hapis Cezası ve Rehabilitasyon İlişkisi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, S: 1, Y:2013, C: 71.
- KAPLAN Mahmut, Onarıcı Adalet ve Türk Ceza Hukukuna Yansımaları, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Haziran 2015, C: 5, S: 1.
- KAŞKA Hakan, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Hapis Cezasının Ertelenmesi Müessesesi, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2013.
- KESKİNSOY Ömer, Hapis Cezalarının Ertelenmesi, Ankara Barosu Dergisi, 2006-2.
- KIRMIZIDAĞ Yüksel, Ceza Muhakemesi Hukukunda Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2009.
- KOCA Mahmut, ÜZÜLMEZ İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, Ankara, Eylül 2015, 8. Baskı.
- KUMBASAR Enver, Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Seçkin Yayınları, Ankara, Ocak 2012.
- MADEN Mehmet, Hapis Cezasına Seçenek Yaptırımlar, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2012.

MECİT Kemal, İnfaz Hukuku, Adalet Yayınları, Ankara, Temmuz 2009.

ÖZBEK Veli Özer, Türk Ceza Kanununun Anlamı, Seçkin Yayınları, Ankara, Ocak 2010, B: 4.

ÖZGENÇ İzzet, Bir Ceza İnfaz Rejimi Olarak Erteleme, Anayasa Yargısı Dergisi, C: 18, Y: 2001.

ÖZGENÇ İzzet, Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, Ankara, 11. Baskı, Eylül 2015.

ÖZGENÇ İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, Ankara, Eylül 2015.

PARLAR Ali, Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması ve Erteleme, Bilge Yayınevi, Ankara, 2015, B: 2.

SOYASLAN Doğan, Cezaların Tecili, Ceza Hukuku El Kitabı, Beta Yayınevi, İstanbul, 1989.

SOYASLAN Doğan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, 6. Baskı.

TAN Mehmet, TCK Genel Hükümler, Kırmızı Kitap, Seçkin Yayınları, Ankara, Mayıs 2011, C: 2.

TAŞDEMİR Kubilay, Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Ertem Basım, Ankara, Nisan 2016.

TÖNGÜR Ali Rıza, Ceza Hukukunda Yeni Boyutlarıyla Erteleme, Adalet Yayınları, Ankara, Nisan 2009.

TURHAN Faruk, Yeni Bir Ceza İnfaz Usulü Olarak Denetimli Serbestlik ve Bu Usulden Yararlanma Şartları, Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 2, Y: 2012, S: 2.

TURHAN Faruk, Yeni Türk Ceza Kanunu'na Göre Cezaların Ertelenmesi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2006, C: X, S: 3-4.

ÜNAL Ramazan, Ceza Hukukunda Yaptırımın Uygulanması ve İnfazı Öncesi İmkânlar, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

VELDET Hıfzı, Cezai Sosyoloji, Cezaların Şahsileştirilmesi ve Enrico Ferri, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, S:1, C:6, Y:1940.